

Tescil No : 152
Koruma Tarihi : 07.01.2010
Başvuru No : C2010/004
Coğrafi İşaretin Türü : Mahreç İşareti
Başvuru Sahibi : Uşak Ticaret ve Sanayi Odası
Başvuru Sahibinin Adresi : Kurtuluş Mh. İsmetpaşa Cd. Çakaloz Sk. No:1 K:4
Merkez / UŞAK
Ürünün Adı : Halı
Coğrafi İşaretin Adı : Uşak Halısı
Kullanım Biçimi : Markalama
Diğer bilgiler ektedir.

Teknik özellikleri ve denetim biçimi ekte verilen coğrafi işaret; 16.05.2011 tarih ve 27936 sayılı Resmi Gazetede ilan edilmiştir. 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname'nin 12 nci maddesi gereğince 07.01.2010 tarihinden geçerli olmak üzere tescil edilmiştir.

Tescil No : 152
Coğrafi İşaret : Uşak Halısı

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

15.yy.dan itibaren Avrupa'da ünlenmeye başlayan Uşak halılarının iki ana tipi madalyonlu Uşak halıları ile yıldızlı Uşak halılarıdır. Madalyonlu Uşak halıları daha önemli bir grup olarak XVIII. yüzyıl içinde de gelişmiş, 10 metreye kadar uzun olanları yapılmıştır. Orta ekseninde yuvarlak, yanlarda sivri dilimli madalyonların sıralanmasından ibaret ve sonsuzluğa işaret eden kompozisyona sahiptir. Sonsuz örnek halinde sıralanmış madalyonlardan kesilmiş bu kompozisyon düzeninde, ancak madalyonlar bazen oval, bazen yuvarlak olarak değişmiş, sıralanışta zeminin boyutları farklı da olsa bir değişme olmamıştır. 16. yy. dan başlayıp 18. yüzyıl ortalarına kadar devam eden madalyonlu uşakların en iyi cinsleri, sarı çiçeklerle doldurulmuş lacivert zemin üzerine koyu kırmızı ve mavi madalyonlulardır. Kırmızı zeminliler daha zengindir ve madalyonları hep lacivert olur. Umumiyetle yünden yapılmış, çözgüde bazen pamuk kullanılmıştır. Kırmızı, lacivert ve parlak sarı hâkim renkler olup, ikinci derecede yeşil, mavi renkler, konturlarda siyah kullanılmış, üç asıl, iki yardımcı renkle zengin dekorlar meydana gelmiştir. Yıldızlı Uşak halıları sayıca daha küçük bir ip olup, sekiz kollu yıldızlarla küçük baklava biçimindeki madalyonların kaydırılmış eksenler üzerinde alternatif sıralanmasını gösterir. Bunlar orta boy halılardır, dört metreden uzun olanları pek azdır. Daima kırmızı zemin üzerine sekiz köşeli yıldız madalyonlar ve küçük baklavalara koyu mavi ekleri meydana getirir. Bunlarda halının ortası belirtilmez ve madalyonların sonsuz örneğe bağlandığı açıkça bellidir. Bazen zemin, mavi madalyonlar kırmızı renkte olabilir. Madalyonların içi sarı ve kırmızı palmet ve çifte Rumilerle dolgunlaşmış, zemin köşeli dallar ve çok renkli çiçeklerle bezenmiştir.

Halı Tipi	Uşak
Kalite	25*40 ile 25*50 arası
Dm ² 'deki ilme	675 ile 2000
Düğüm tarzı	Türk Düğümü (Uşak Çift Düğüm)
Hav Yüksekliği	5 ile 7 mm arası
Malzeme Sarfıyatı:	
a) İlme	5.000 g/m ² ile 8.000 g/m ²
b) Çözgü Yün	800 g/m ² ile 1.500 g/m ²
c) Çözgü Pamuk	900 g/m ² ile 1.700 g/m ²
d) Atkı Yün	250 g/m ² ile 500 g/m ²
e) Atkı Pamuk	300 g/m ² ile 700 g/m ²

İlme, atkı ve çözgü de kullanılacak olan hammaddenin ağırlığı ve büküm şekilleri dm² ye atılması gereken 675 – 2000 arasındaki düğüm sayısına göre ayarlanmaktadır. Halının en büyük ayırt edici özelliği ise halı üzerinde bulunan motifleridir.

Üretim Metodu:

Aşağıdaki iplik türleri kullanılmak üzere :

a- El Eğirmesi İplik : Çıkrık, ığ, kirman, eğirme ve bükmede kullanılan aletlerle yapılan ilme, çözgü ve atkı

b- Yarı Kamgarn İplik: Kirman İpi (Elipi) tekniğinde yapılan ilme, çözgü ve atkı

Hammaddesi %100 yün olan 10 cm. elyaf uzunluğunda, 30 mikron kalınlığında olup 60⁰C sıcak su ile arıtılmış, halı dokumasında kullanılan ip.

Tescil No : 152
Coğrafi İşaret : Uşak Halısı

Yarı kamgarında yün elyafların temiz olması için 5,6 defa işleminden geçirilir. Yün elyaf uzunluğu en az 10 – 11 cm uzunluğunda olup yün elyaflar birbirlerine paralel dümdüz taranarak tops haline getirilir, hazırlanan toplardan düzgün, kaliteli, sağlam iplik elde edilir. Yapılan iplik çok temiz olmasından dolayı boya alması daha kolay olur.

Boya işleminde iki tür boya kullanılmaktadır :

a-Kök Boyası: 60⁰C’de doğal sabunlarla yıkanan ipe krem tartar ve şap verilerek bir gün bekletilir. Bu süreç sonunda ortaya çıkan ip 1 gün boyunca bitki özlü boyalarla boyanır.

b-Metal Kompleks Boya: 60⁰C’de doğal sabunlarla yıkanan ipe boya maddesi ve asetik asit verilerek ip boyanır. Süreci takribi iki saattir.

Kullanılan iki boyanın özelliği insan vücuduna zarar vermeyen ve kanserojen madde içermeyen boyalar olmasıdır.

Motiflerin sıralanışları yün malzemeden ve Türk düğümü ile yapılmıştır. Türk düğümü simetriktir. Halıdaki düğüm sırasını oluşturan düğümler iki bağımsız çözüğü arasından geçirilir ve bu iki çözüğüye ilinir. Geometrik motiflerin yerini bitkisel motifler ve özellikle bu grup halılar için karakteristik olan madalyon almıştır. Madalyon şekli Türk halılarında ilk defa 16. yüzyılda kullanılmaya başlamıştır. On metreye varan madalyonlu halılar, büyük orta madalyonun altında ve üstünde birer, yanlarda ikişer kesik, madalyonla sonsuzluğa işaret eden bir örnek gösterir.

Yıldız örneğindeki madalyonlarla baklavalara alternatif sıralanmasını gösteren yıldızlı Uşaklarda sonsuz örnek daha belirlidir.

Dokuma esnasında halının boyutlarına bağlı olarak uzunlukları değişen demir tezgâhlar kullanılır.

Denetim

Coğrafi işaretlerin korunması hakkında kanun hükmünde kararname’nin 20. Maddesine göre Uşak Halısı için metre kare başına düşen ilmek sayısı, dokumada kullanılan düğüm tarzı, kullanılan iplik ve boya özellikleri, üretilen halının motif ve desen özelliklerinin yukarıda belirtilen koşullara uygunluğunun denetimi bir komisyon tarafından yapılır. Komisyon Uşak Ticaret ve Sanayi Odası’nın koordinatörlüğünde, Uşak Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, Uşak Üniversitesi Eşme Meslek Yüksekokulu Halı ve Kilim Bölümü, Uşak Halılarını Koruma ve Yaşatma Derneği, Uşak Valiliği İl Özel İdaresi ve Uşak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nden 1’er kişi ve Uşak Ticaret ve Sanayi Odası’nın ilgili meslek komitesinin alacağı kararlar doğrultusunda 2 oda eksperinden olmak üzere toplam 7 kişiden oluşacaktır. Uşak Halısı coğrafi işaretinin kullanımı ve denetimi söz konusu komisyonun kontrolü altında olup, coğrafi işareti haksız bir şekilde kullananlar hakkında ilgili komisyonca gerekli yasal takibat başlatılacaktır. Söz konusu komisyon coğrafi işaretin kullanımına ilişkin denetimi yılda bir düzenli olarak, ihtiyaç duyulduğunda ve şikayet üzerine ise her zaman yapacaktır.